

До 20-ліття катедри театрознавства
та акторської майстерости

Ніна БІЧУЯ,
Богдан КОЗАК

НАУКА, ТВОРЧІСТЬ, ПОСТУП

Поява катедри театрознавства та акторської майстерости у класичному вищому навчальному закладі – Львівському національному університеті імені Івана Франка року 1999-го одразу зворохобила, правду мовлячи, дуже багатьох, подивувала й примусила замислитись: який у тому сенс, навіщо вона потрібна й чи не завадить у структурі філологічного факультету, зродивши самі лишень проблеми?

У ймовірності її життєдіяльності, у тому, що така кафедра триватиме в часі – в часі науковому, мистецькому, практичному, а тим більше невдовзі стане ядром так само несподіваного, зовсім самостійного факультету культури і мистецтв, повірити було справді складно. Довелося докласти чимало зусиль, щоб переконати у вагомості й сенсі самої навіть ідеї не лише міністерських посадовців чи університетських професорів, колег журналістів, режисерів двівських театрів, ба навіть і абітурієнтів, які б одразу відважились здобувати вищу акторську та театрознавчу освіту в класичному університеті. І самому собі раз по раз повторювати Курбасові мудрі слова про те, що студіювання, як і творчість, ніколи не повинно кінчатися, воно не має завершеної остаточности. Адже там, де кінчається студіювання, зникають і творчість, і поступ.

Доктор фізико-математичних наук, професор і на той час ректор Університету, Іван Олександрович Вакарчук, незмінно упевнений у тому, що висока наука є якраз і високою творчістю, зрештою, що становлять вони нерозривну єдність, якраз і був ініціатором створення нової катедри, підписавши з цього приводу відповідний наказ від 9 квітня 1999 р.

Доктор філологічних наук, професор і тодішній декан філфаку Тарас Юрійович Салига, прийняв її до свого великого філологічного гурту.

Завідувачем катедри став професор Богдан Миколайович Козак, член-кореспондент Академії мистецтв України, народний артист України, вірний своєму театрові заньківчанин. Він дотепер працює в Університеті з вірою у те, що виконує вагому й потрібну роботу: прецінь актор Богдан Козак має також філологічну університетську освіту. Він за-

кінчив свого часу той самий факультет, при якому розпочалась історія катедри театрознавства та акторської майстерності.

Погодимося, якщо скажете: двадцять літ – це ще не надто тривалий час; дата нібито й “округла”, однак ще не ювілейна. Так, звісно, ще не ювілейна, але дає все ж таки право й можливість аналізувати, розмірковувати, узагальнювати і насамперед, звичайно, згадувати.

Двадцять нелегких, сповнених праці літ були водночас обнадійливими, напевно яскравими, для багатьох щасливими. Вони подарували колективу можливість здійснення цікавих планів та задумів. Подарували й визнання.

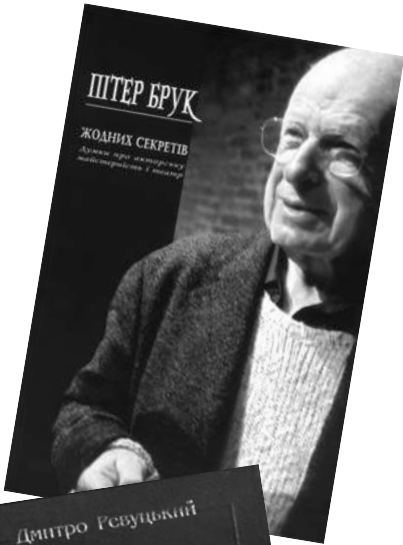
Гадаємо, що ніхто не знайдеться в “Універі” такий, що сказав би, ніби без “Толлівуду”, а так жартома називали катедру в перші кілька років, можна обійтися.

Без сумніву, катедра, а ширше й сам факультет культури і мистецтв, першим деканом якого також був Б. М. Козак (нині провадить колектив кандидат філологічних наук, доцент Роман Олексійович Крохмальний) знайде в майбутньому свого “літописця”. Ним може стати котрийсь із випускників, котрийсь із тих, хто повірив у тривалість буття незвичної структури у мовбито звичному класичному Університеті.

Цікаво, з чого той “Нестор” почав би свій “літопис”? Про що йшлося тоді, на самих початках? Ну, скажімо, про те, щоб не схибити зі шляху, утверджуючи визначені найголовніші напрямки. Адже треба було творити сучасну, нову по-своєму й перспективну львівську, саме львівську, театральну школу. Звичайно, вона мала свій давніший науково мистецький ґрунт, була пов’язана з іменами Миколи Вороного, Григора Лужницького, ба також і Леся Курбаса. Двадцять літ тому ці імена (і не тільки ці) почали поволі повертатись у науковий і мистецький обіг. Треба було утвердити це щасливе повернення. Треба було не випускати з уваги, що український галицький театр жив і творив у Львові поряд з театрами польським, німецьким, єврейським. Треба було не випускати з уваги історичної, політичної, мистецької правди. Треба було...

Могло здаватись неймовірним, невірогідним, але на початках роботи катедри бракувало україномовних підручників з історії театру українського та світового, з театрознавства, філософії театру, театрознавчих енциклопедій та словників, бракувало спеціальної перекладної літератури.

В який спосіб вдалося зматеріалізувати ідею створення цілого корпусу книг, створити своєрідну театрознавчу бібліотеку – розповідати треба окремо. Кожна книга – починаючи від текстів Д. Антоновича, Г. Лужницького, Словника Павлі, тритомника Стайна, і далі до монографій наших львівських науковців має свою історію – і своїх читачів між педагогами, студентами і – фанатами.

Те, що бракувало педагогів при новій кафедрі, не дивувало; річ зрозуміла: у Львівському університеті досі ж не готували таких фахівців.

Довелося не одне починати від самого початку.

У передмові до книги Б. Козака – “Театральні відлуння. Статті, передмови, штрихи до портретів” професор Ростислав Ярославович Пилипчук так само говорить про кілька напрямків діяльності кафедри. Найпершим, мабуть, і особливо нелегким, автор вважає забезпечення кафедри викладачами-фахівцями, оскільки це насамперед вирішує можливість навчання і сприятиме розвитку нової львівської театральної школи.

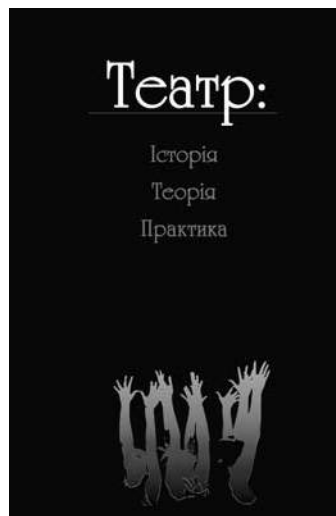
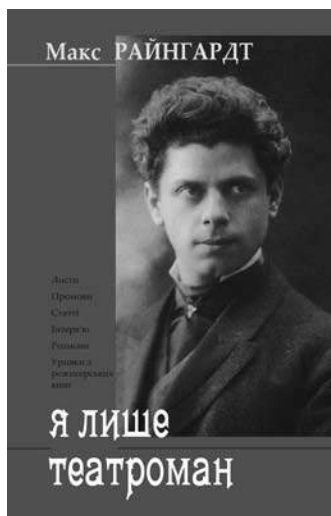
У пошуках розв’язання інших проблем були свої варіанти рішень, що спиралися на досвід інших театрально-мистецьких навчальних закладів.

Як бачив, і бачить нині, результати цих пошуків Богдан Козак? Ось деякі з його міркувань, висловлених у розмові з автором цієї інформації.

Богдан Козак: Наша львівська акторська школа базується на засадах створення театрального виробничо-мистецького комплексу. Ми маємо у місті театри, які за своєю суттю різняться між собою, коли йдеться про специфіку розвитку театрально-сценічної культури; і кожен з них погодився у співпраці з Університетом набрати окремі курси студентів, якими керували відомі й досвідчені режисери. Студенти були забезпечені можливістю навчатися акторської майстерності і наприкінці курсу брати участь у курсових та дипломних виставах, здобуваючи водночас університетську класичну освіту.

Акторські курси набирали – Федір Стригун, Таїсія Литвиненко, Олег Стефанов, Людмила Колосович, Мирон Лукавецький, Юрій Мисак, Ярослав Федоришин, Володимир Кучинський, Богдан Козак, Федір Макулович. У самому Університеті набирали курси також досвідчені і відомі режисери-педагоги: Роман Валько, Олексій Кравчук, Галина Воловецька...

Якщо мова про студіювання – то, як випускник філфаку теж, фактично продовжував вивчати далі історію українського театру, писав наукові статті, досліджував діяльність галицьких акторів. Це бувало справжньою радістю – відкрити щось нове, знайти за-

гублений в часі історичний факт, навіть скоригувати, уточнити дати прем'єр...

Студенти мають також відкритий доступ до бібліотек, до архівів; їм сприяють у пошуковій роботі працівники різних бібліотек; мають змогу в архівах чи бібліотеках працювати наші гості й з України, і з-за кордону, які співпрацюють з львівськими науковцями. Студенти, до речі, не позбавлені підтримки під час пошукової роботи за кордоном.

У “скрутних” випадках не ведать спільні обговорення. Скажімо, з моменту створення катедри Іван Олександрович Вакарчук сам провів серію спеціальних слухань про нашу подальшу роботу. Ректор і декан філфаку сприяли тоді в обладнанні приміщень, у створенні технічного забезпечення: з'явилися спершу комп'ютери в кабінетах, а ще пізніше – комп'ютерний клас...

Театрознавці – не менш широке поле навчання. Якщо у Києві насамперед в полі зору – театральна критика, то у нас у Львові – таки театрознавство, театрологія. Втім, Київський університет імени Карпенка-Карого став для нас джерелом для здобуття знань в історії театру; відомий вчений, великий знавець історії галицького українського театру Ростислав Пилипчук надавав можливість київським викладачам-театрознавцям читати для наших студентів лекції. Це відомі науковці – Г. Веселовська, Н. Владимірова, А. Липківська. Часто згадуємо світлої пам'яті досконалого педагога Валентину Заболотну. Курси лекцій, участь у виданні наукових досліджень, постійний контакт з “Просценіумом” – усе це триває і досі. Незмінним нашим порадиником, консультантом, автором “Просценіуму” був і сам Ростислав Ярославович. А що найголовніше – його студентки, а пізніше аспірантки – викладачі нашої катедри Майя Гарбузюк і Світлана Максименко захистили під його керівництвом кандидатські дисертації, готують магістрантів... За 20 літ дипломи отримали десятки добре підготованих випускників катедри, і переважна більшість з-поміж них здобули відповідне місце праці – згідно з набутим фахом і згідно з покликанням.

Чи то усе? Далеко ні. Не все ще зроблено, не все сказано, не все записано. Сподіваємося, що історія лише починається. Творити майбутнє катедри належить нам усім, а також тим, хто з осені ще переступить поріг Університету.

